

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

DE S. VVILLEICO CONFESSORE HABETVR SVpra IN
vita S. Suuiberti Episcopi, cap. 26.

MARTYRIVM SS. MARINI ET ASTERII,
EX HISTORIAE ECCLESIASTICAE EVSEBII

lib. 7. cap. 14. interprete Ioanne Christophorono, An-
gli. e. episcopo.

Martij 3.

κλήμα
dignitas
apud Ro-
manos.

Idem temporibus, cum pax in ecclesijs vbiq̄ue vigeret, Marinus, v-
nus ex his, qui in exercitu Romano magnum decus & honorem
fuisse consecuti, vir & genere illustris, & diuitijs locuples, propter
testimonium Christi Cæsareæ Palæstinæ tali de causa capite damna-
tus fuit. Est quidam honos apud Romanos, qui κλήμα appellatur:
quem qui adipiscuntur, eos Centuriones fieri aiunt. Cum locus va-
caret, ordo postulabat, vt Marinus eo dignitatis gradu potiretur.

Marinum igitur ad hunc honorem elatum, alius pro tribunali com-
prensus, in crimen vocat, tum quod erat Christianus, tum quod Imperatoribus non
immolasset: Ac propterea, inquit, ex veterum legum institutis illi non licet eum di-
gnitatis gradum apud Romanos adipisci: sed illud quicquid est muneris, mihi iure
impertiri debet. Vnde iudex commotus (Achiuus hic erat genere) primo sciscita-
tus est, cuiusnam sententiæ & religionis esset Marinus. Quem vt animaduertit con-
stanter se Christianum esse confitentem, trium horarum spatium ei ad deliberan-
dum dat. Hunc è iudicio egressum Theotecnus, qui illic erat episcopus, ad se col-
loquendi causa inuitat: & prehensa manu, rectâ deducit in ecclesiam. Quem cum
interius ad ipsum sanctuarium collocauisset, læua paululum in alteram partem dimo-
ta, gladium, quo cingebatur, ostendit: simulque diuinorum Euangeliorum librum
adferens, ex aduerso proponit, præcipitque, vt ex illis duobus, quod magis esset ex a-
nimi sententia, deligeret. Vbi verò absque cunctatione porrecta manu dextra sa-
crum librum accepit, Theotecnus sic illum affatur: Tene & adhaesce Deo. sicut enim
ab eo roboratus, quod in operis est, pro certo assequere. Abi in pace. Illum statim in-
de redeuntem præco pro tribunali aduocat. iam enim tempus illi præstitutum ad de-
liberandum, erat completum. Sedit se pro tribunali: qui cum maiorem iam, quam
antea, fidei ardorem ac studium declarasset, actutum inde, vt erat, ad mortem re-
ctâ abductus, martyrio excessit è vita. Asterius etiam, vir è senatorum Romanorum
numero, cum Imperatoribus in primis charus, tum omnibus & nobilitatis & faculta-
tum gratia conspicuus, in eadem ciuitate, propter diuinam animi propensionem,
quam tam liberè erga veram pietatem declarasset, omnium sermone celebrabatur.

Theotec-
nus Cæsa-
reus. epi-
scopus.

Marinus
caeditur.

Asterius
Senator
Marini cor-
pus extrin-
setum man-
dat sepul-
tura.

Iordanis
vnde pro-
fluat.

Qui cum martyri ipso mortis articulo præsto adesset, simulatque è vita migrarat, ca-
daver tollit, splendida & preciosa obtegit veste, atque humeris impositum, inde de-
portat. quod cum magnifico & sumptuoso linteo inuoluisset, decenti sepulcro condi-
dit. Huius viri familiares, qui hucusque vitam produxerunt, cum alia infinita præclara
eius facta memorant, tum istud in primis, quod sequitur, quodque plenum est admira-
tionis. Cæsareæ Philippi, quam Phœnices Paneada vocant, fertur victimam quandam
infontes, qui illic ex radicibus montis Panei prorumpunt, ex quibus Iordanem pro-
fluere dicitur, in quadam diei festi gentilium celebritate maectatam, conijci: atq; cum
demonis vi ac potestate mirandum in modum ab eorum ad spectu euanescere, miracu-
lumq; videri præsentibus valde memorabile. Quibus, dum gerebantur, Asterium quo-
dâ tempore fortè interfuisse: ac cum videret tam multos illius rei admiratione obstu-
pefactos, eorum erroris admodum misertus esse. Deinde sublati in celum oculis, De-
um omnium rerum moderatorem per Christum supplicem precatum, vt demoni-
um illud, quod populum tanto errore cæcauisset, comprimere, ipsum à fraude ac fal-
lacijs, quas hominibus solet intendere, coerceret. Hoc modo cum Deum orauisset,
repentinò victimam fontibus supernatasse: atque ita rem illam, quam tantoperè mi-
rari consueuerant, in nihilum interijssè, vsque adeò vt nullum in posterum in eo lo-

co ex

DE S. HEMITERIO ET CHELIDONIO MARTYR. 47

eo ex ea omnino ederetur miraculum. Hactenus ex versione doctissimi viri Iohannis Christophorsoni, Angliæ Episcopi, ex qua quidem animaduerti non potest Asterium pro fide Christi martyrii obiisse: sed id ex Ruffini versione habent vetustissima Martyrologia Bedæ, Vsuardi, Adonis &c. Ibi enim sic legitur: Inter cæteros cunctis clarior, & meritis fidei supra cæteros insignis memoratur Asterius, vir Romanæ vrbs Senator, patritius, nobilitate, facultatibus, propinquitate etiam regia & omni bonorum fama satis clarus. Qui cum supradicti martyris extremis interesset, exequijs, & capite cæsum cadauer subiectis humeris suis, & substrata veste, qua induebatur, exciperet, honorem, quem martyri detulit, continuo ipse martyr assequitur.

Lib. 7.
cap. 12.

VITA SANCTORVM MARTYRVN HEMITERII ET CHELIDONII CALAGVRITANORVM, PER *Aurelium Prudentium scripta.*

Habetur
in Peristephanon.
Hymno 6.

Scripta sunt cælo duorum Martyrum vocabula:
Aureis, quæ Christus illic annotauit literis,
Sanguinis notis & idem scripta terris tradidit.
Pollet hoc felix per orbem terra libera stemmate.

9. Martij.

Hic locus dignus tenendis ossibus visus Deo:

Qui beatorum pudicus esset hospes corporum.

Hic calentes hausit vndas cæde tinctus duplici.

Illitas cruore sancto nunc arenas incolæ

Confrequentant, obsecrantes voce, votis, munere.

Exteri nec non & orbis huc colonus aduenit:

Fama nam terras in omnes præcurrit proditrix,

Hic patronos esse mundi, quos præcantes ambiant.

Nemo puras hinc rogando frustra concessit preces.

Latus hinc ter sis reuertit supplicator fletibus,

Omne quod iustum poposcit, impetratum sentiens.

Tanta pro nostris periculis cura suffragantium est:

Non sinant, inane ut vllus voce murmur fuderit.

Audiunt, statimque ad aurem regis æterni ferunt.

Indè larga fonte ab ipso dona terris influunt:

Supplicum causas petitis quæ medelis irrigant.

Nil suis bonus negauit Christus vnquam testibus,

Testibus, quos nec catenæ, dira nec mors terruit

Vnicum Deum fateri sanguinis dispendio:

Sanguinis sed tale damnum lux rependit * longior.

Hoc genus mortis decorum est: hoc probis dignum viris,

Membra morbis excedenda texta venis languidis,

Hostico donare ferro, morte & hostem vincere.

Pulchra res, ictum sub ense persecutoris pati.

Nobilis per vulnus amplum porta iustis panditur.

Lota mens in fonte rubro sede cordis exilit.

Nec rudem crudi laboris antè vitam duxerant

Milites: quos ad perenne cingulum Christus vocat.

Sueta virtus bello & armis, militat sacrarijs.

Cæsaris vexilla linquunt, eligunt signum crucis.

Proque ventosis draconum, quos gerebant, pallijs,

Præferunt insigne lignum, quod draconem subdidit.

Vile censent, expeditis ferre dextris spicula,

Machinis murum ferire, castra fossis cingere,

Impias manus cruentis inquinare stragibus.

Fortè tunc atrox secundos Israelis posteros

Ductor aulae mundialis ire ad aram iusserat,

Idolis litare nigris, esse Christi defugas.

Liberam succincta ferro pestis vrgebat fidem.

Peregrinationes & conuentus & sepulcra sanctorum.

Præstant beneficia poscentibus.

* largior.

Hemiterio & Chelidonio mihi.

Illa virgas & seures, & bisulcas vngulas
 Vltrò fortis expetebat, Christi amore interrita.
 Carcer illigata duris colla boijs impedit.
 Barbaras forum per omne tortor exercet manus.
 Veritas crimen putatur, vox fidelis plectitur.
 Tunc & ense cæsa virtus triste * percussit solum,
 Et rogis ingesta mœstis ore flammæ forbuit.
 Dulce tunc iustus cremari, dulce ferrum perpeti.
 Hic duorum chara fratrum conualescunt pectora,
 Fida quos per omne tempus iunxerat sodalitas.
 Stant parati ferre, quicquid fors tulisset vltima:
 Seu foret præbenda ce ruix ad bipennem publicam,
 Verberum post vim crepantum, post catastas igneas:
 Sine pardis offerendum pectus, aut leonibus.
 Nos ne Christo procreati, Mammonæ dicabimur:
 Et Dei formam gerentes, seruiemus seculo?
 Absit, vt cælestis ignis se tenebris misceat.
 Sit satis, quòd capta primo vita sub chirographo
 Debitum persoluit omne, functa rebus Cæsaris.
 Tempus est Deo rependi, quicquid est proprium Dei.
 Ite signorum magistri, vos tribuni assistite:
 Aureos auferte torques, sauciorum præmia.
 Clara nos hinc angelorum iam vocant stipendia.
 Christus illic candidatis præsidet cohortibus,
 Et throno regnans ab alto, damnat infames deos,
 Vosque, qui ridenda vobis monstra diuos fingitis.
 Hæc loquentes, obruuntur mille pœnis martyres.
 Nexibus manus vtraque flexus inuoluit rigor,
 Et chalybs attrita colla grauibus ambit circulis.
 O vetustatis silentis obsoleta obliuio.
 Inuidentur ista nobis: fama & ipsa extinguitur.
 Chartulas blasphemus olim nam satelles abstulit:
 Nè tenacibus libellis erudita secula,
 Ordinem, tempus, modumque passionis proditum
 Dulcibus linguis per aures posterorum spargerent.
 Hoc tamen solum vetusta subtrahunt silentia,
 Iugibus longum catenis an capillum pauerint,
 Quo viros dolore tortor, quæ ve pœna ornauerit.
 Illa laus occulta non est, nec senescit tempore,
 Missa quòd sursùm per auras euolârunt munera,
 Quæ viam patere cæli præmicando ostenderent.
 Illius fidem figurans, nube fertur annulus:
 Hic sui dat pignus oris (vt ferunt) orarium.
 Quæ superno rapta flatu lucis intrant intimum:
 Aer poli liquentis axem fulgor auri absconditur.
 Ac diu visum sequacem textilis candor fugit.
 Subuehantur vsque in astra, nec videntur ampliùs.
 Vidit hoc conuentus adstant, ipse vidit carnifex,
 Et manum repressit hærens, ac stupore obpalluit:
 Sed tamen peregit istum, nè periret gloria.
 Iam ne credis bruta quondam Vasconum gentilitas,
 Quàm sacrum crudelis error immolârit sanguinem?
 Credis in Deum relatos hostiarum spiritus?
 Cerne, quàm palam feroces hîc domantur dæmones,
 Qui lupino capta rictu deuorant præcordia,
 Strangulant mentes & ipsas, seque miscent sensibus.
 Tunc suo iam plenus hoste sistitur furens homo,
 Spumecas efflans salinas, cruda torquens lumina,

Martyrii
fortitudo

perculit

Renunciat
militiæ.

Atrociter
puniuntur.

Nota hic
causam,
quare mul-
te sancto-
rum vite per-
terunt.

Ecce quæ
virtutes
fiat ad se-
pulcra
Martyrii.

Expiandus quæstione non suorum criminum.
 Audias, nec tortor adflat, eiulatus flebiles.
 Scinditur per flagra corpus, nec flagellum cernitur.
 Crescit & suspensus ipse vinculis latentibus.
 His modis spurcum latronem martyrum virtus quatit:
 Hæc coercet, torquet, vrit, hæc catenas incutit.
 Prædo vexatus, relictis se medullis exiit.
 Linqvit illæsam rapinam, faucibus siccis fugit:
 Vngue ab imo vsq; ad capillum salua reddit omnia,
 Confitens ardere sese, nam gehennæ est incola.
 Quid loquar purgata longis alba morbis corpora,
 Algidus cum decolores horror artus concutit?
 Hic tumor vultum relinquit, hic color verus redit.
 Hoc bonum Saluator ipse quo fruamur præstitit,
 Martyrum cum membra nostro consecrauit oppido,
 Sospitant quæ nunc colonos, quos Iberus alluit.
 State nunc hymnistæ matres pro receptis paruulis,
 Coniugum salute læta vox maritarum strepat:
 Sit dies hæc festa nobis, sit sacram gaudium.

Festa die
 horu Mar-
 tyrum.

VITA S. VVINVALOCI ABBATIS, EX VET.
 STIS MS. CODICIBVS, MUTATO STYLO

per F. Laurent. Surium descripta: & quidem aliquot locis
 parabrasticos.

Vit in Britannijs vir illustris Fracanus nomine, consobrinus Coto-
 nij regis Britannici, idemque vir bonus & integer, Christiana que
 religione initiatus. Hic ex coniuge sua, cuius nomen non exprimi-
 tur, filium suscepit Vvinnualocum, qui in ipsis primæ ætatis initijs
 cœpit ardere desiderio rerum cælestium, mundi respicere illece-
 bras, & soli Deo velle viuere. Orabat itaque opportunè, importunè
 parentes suos, vt literarum studijs imbuendus cuidam viro Dei tra-
 deretur. Pater id renuebat, cupiens eum ad ea, quæ mundi huius
 sunt, promouere. At pius puer dolens se suo frustrari voto, ad Deum se conuertit, eius
 opem attentissimis precibus implorans. Non defuit Dominus eius religiosi deside-
 rij. Cum enim die quodam pater eius proficisceretur ad visendos greges suos, qui a-
 mœnis in locis pascebantur, vbi eò peruenit, subito extitere super eum horrenda cæli
 tonitrua, & sic eum ruentia cælitus fulgura complexa sunt, vt nimio terrore & horro-
 re prostratus, penè exanimis in terram decideret. In has igitur de improviso redactus
 angustias, animaduertit diuinitus isthuc fieri, Deumque ab ipso reposcere filium, quem
 ille mundi nexibus vellet implicari. Itaque, mox in has prorupit preces: Domine Deus,
 rex omnipotens, cuius sanctissimæ voluntati par est neminem oblectari: scio quod
 causa filij mei, quem tibi deuorum, ego ijs quæ mundi sunt, volui applicare, isthæc pa-
 tior. Sed ecce cum tibi deuoueo, tuum ego tibi restituo: quin etiam ambos eius germa-
 nos fratres, natu maiores, tuæ militiæ libens transcribo.

3. Martij:
 S. Vvinn-
 ualoci pa-
 tris & pa-
 rentes.

Pater eius
 eum Christo
 consecrat.

Euoluto indè septem dierum spatio, cum filio suo Vvinnualoco ad quendam vi-
 rum Dei, qui tunc columna Ecclesiæ videbatur, profectus est. In ipso autem itinere
 ingens orta tempesta, diem serenum in obscuram noctem repente mutare visa est.
 Stupebat & pauebat pater, at Vvinnualocus religiosus puer securo & hilari animo di-
 xit ei: Noli timere pater. Num censes difficile ei, qui ex nihilo omnia creauit, hanc æ-
 ris tempestatem in placidissimam tranquillitatem conuertere? Cum sint verò omnia
 possibilia credenti, fideles ei preces offeramus, & restituet nobis serenam lucem. Si
 mulaque ab illis oratum est, adeo per Dei gratiam illa repentina tempesta & horri-
 da nox in iucundam est mutata tranquillitatem & serenitatem, vt nec tenuis nubecu-
 la cæli faciem obscuraret. Ea res itineris comites ad agendas Deo gratias laudesque, per-
 mouit. Tandem ventum est ad virum sanctum, ad quem habebant iter: & sicque Vvinn-
 ualoci:

Mare 9.
 Vvinnua-
 locus puer
 precibus
 pellit tem-
 pestatem.

E uualoci:

uualoci pater, quid in itinere euenisset, exposuit. Admiratur ille vir Dei, iubetque pium puerum suis sisti conspectibus. Adueniens autem Vuinuualocus puer, rotum se humili prosternit, & Deum in sancti viri pectore habitantē adorat. At ille vir venerabilis, gratiam Dei in puero tacitus contemplans, patri eius dixit: Hic filius tuus ætatem moribus transcendens, permultis erit causa salutis æternæ. Et tu quidem ætate cum puerū conspicis, ego verò auimo eum iam cerno virum perfectum. Cum hæc & id genus alia in laudem pueri vir sanctus dixisset, patrem eius mirificè exhilarauit: qui accepta ab eodem benedictiōe, relicto sub suauī Christi iugo & sancti spiritus magisterio filio suo, latus ad sua reuersus est. Porro sanctus puer Vuinuualocus, pro carnali parēte amplectens spiritalem, sub illo non modò literarum, sed etiā virtutum scholam ingressus est, breuique tempore pro ingenij felicitate & viuacitate magnos in literis progressus habuit, ita vt in ipsis adolescentiæ annis etiam in diuinarum intelligentia scripturarū non mediocriter excellere videretur. Aderat enim illi gratia spiritus sancti, quæ eius mentem suis radijs illustraret.

Vaticiniū
de S. Vuin
uualoco.

Profectus
eius in lite
ris.

Per id tempus eius pater spiritalis orandi causa locum quendam inuisurus, puerum Domini Vuinuualocum cum condiscipulis in monasterio reliquit, sancta exhortatione prius eorum confirmatis animis, nè quid ætas lubrica ipso absente peccaret. Verum illo custodē remoto, Vuinuualoci condiscipuli gaudent aprici gramine cāpi, parumq; memores paternarum admonitionum, vt solet indomita puerorum ætas, quodam die vacant lusibus, & per agros cursitantes, oblectant sese: sed ecce interim vnus ex illis crus frangit, & extrema gaudij luctus ingens & mœror occupat, cunctis eo casu valde dolentibus. At verò pius puer Vuinuualocus hortatus est eos, nè turbarentur, sed toto pectore in preces incumberent, salutemq; læso à Domino impetrarent. Non enim difficile est, inquit, illi crus fractum reformare, qui intrā matris viscera totum hominem formauit. His verbis compuncti sunt corde, & cœperunt orare clementiam Saluatoris. Porro Vuinuualocus erectis in cælum manibus & oculis, ita precatus est: Domine Iesu Christe, qui ligni vetiti concupiscentia prostratum mundum vitalis ligni re medio instaurasti, & in eodem æternæ salutis gustum te esurientibus obtulisti: Domine omnipotens, qui cæcis visum, claudis gressum, mancis manuum officia, leprosis munditiam, mortuis vitam reddidisti: audi preces, quas tibi supplices deferimus, & tua inuisibili medicina huic fratri nostro pristinam restitue incolumitatem. Sic orauit, & salutari crucis signo plagæ locum vndique consignans, dexteram eius apprehendit, & dixit clara voce: In nomine Domini nostri Iesu Christi surge, & Deo gratias age. Ad hanc verò vocem tam ille mox surrexit sanus & incolumis, vt nec vestigium quidem vllum fracti cruris appareret. Et Vuinuualocus quidem rogauit eos, qui aderant, vt hanc rem apud se tacitam haberent: sed Deo volente producta est in publicum, & ad omnium notitiam peruenit.

Precibus
& crucis si
gno sanat
fractum
crus.

Eius cōmi
seratio in
inopes.

Obtinebat sancti huius pueri animum ingens commiseratio erga mendicos & inopes, & cum videret stipem publicè emendicantes, non rarò, ab imo pectore ductis suspirijs, lachrymas fundebat: cumque non suppeteret, quo eorum possent leuare inopiam, solebat eos cælestibus fouere consolationibus: & qui corporibus non possent, saltem animis aliquod adhibere leuamen. Quo quidem in studio cum ille esset assiduus, non defuit, qui vndè proficere debuit, indè sibi inuidiæ & liuoris materiam hauriret, & sanctum Dei hominem conuicijs proscindere non vereretur. Ille verò arrepto patientiæ scuto, pro maledictis benedictionem reddidit, eique gratias egit. Interim ex Actibus Apostolorum eius animo succurrebat, quemadmodum beatissimus Petrus Apostolus mendicantem claudum non auro vel argento, sed Dei virtute curasset: moxque de Dei benignitate & ope securus, cæcum quendam è medio hominum languidorum seorsum abduxit, & sic Dominum rogauit. Iesu fili Dauid, aperi quæso oculos cæci huius, vt tuam ille sentiens eximiam virtutem, te in creaturis tuis admirabilem & gloriosum prædicet, teque laudet & benedicat. Deinde pijs manibus vtrunque contrectans oculum, & salua oris sui perungens, clara voce dixit: Apostolicis ego te verbis compello: Argentum & aurum non est mihi: quod autem habeo, hoc tibi do: In nomine Iesu Christi Domini nostri respice. Confesum ille vidit, cunctis admirantibus, & Deo sanctum suum mirificanti, gratias agentibus.

Acto. 3.

Cæcus vi
sum reci
pit.]

Erat verò sancto Vuinuualoco soror vnica, quæ in parentum manebat domo, virgo & puella tenerrima. Hæc die quodam cum puellis cœtaneis puerili se ludo oble.

oblectans, in magnam repente incidit calamitatem. Nam anser vnus ex domesticis, eius excussit oculum & deglutit. Mox autem dolor ingens puellam obtinuit, ita vt ad mortem vrgeri videretur. Ea res supra modum parentes eius afflixit, ita vt nullam prorsus consolatiouem admitterent, sed eam perinde atque iam extinctam plorarent. Quorum misertus Deus, per angelum suum rem gestam Vvinnualoco indicauit, iussitque cum ire ad paternas aedes, & sorori oculum, parentibus vero animi iucunditatem restituere. Eadem nocte surgit Vvinnualocus, parentibus valde perturbatos, iubetque, vt ab angelo edoctus erat, anseres coram se adduci, ex ijsque vnum apprehendit, eiusque ventrem ferro secans, oculum sororis integrum inde extraxit, restituitque in locum pristinum, non sine multa eorum, qui huic spectaculo intererant, admiratione. Porro etiam anserem sanum iussit abscedere ad gregem suum. Postea valedicens parentibus, ad amicæ habitationis locum reuersus est.

Sorori suæ
S. Vvinnualocus
oculum restituit.

Cœperunt interea quidam se in eius tradere disciplinam, quibus ille sanctorum scripturarum arcanos & mysticos sensus aperiebat. Accidit autem, cum aliquando quasdam illis quaestiones pro more enodasset, vt vnus ex discipulis eius secedens, quæ ex magistri ore audierat, accuratè secum ipse repeteret & ruminaret. Sed huic studio intentum somnus corripuit: & ecce è suis latibulis sese serpens propriens, dormientis pedem morsu virulento appetit, rursusque in suas se latebras abdit. Mox se per omnes artus letiferum diffundit virus, & intumescente corpore, iam mors subitanea ad futura videbatur. Euigilans ille, & in tam præsentem se periculo constitutum admirans, cum facile sentiret, nisi diuinitus ipsi subueniretur, actum fore de vita sua: cum bona fiducia adiit Vvinnualocum magistrum suum, & cum multis lachrymis ab illo petijt, vt suis precibus à Domino salutem ipsi impetraret. Eum vero sanctus Vvinnualocus humi iacentem erexit, & cum illo pariter abiit ad locum, vbi à serpente percussus erat: ibique fusa ad Deum prece, voce magna iussit serpentem è suo specu prodire in publicum. Mox ille è sua cauerna egreditur, squamis horridus, linguamque vibrans trifurcam, ictus mortiferos intentat. Porro sanctus Vvinnualocus contra illum extensa manu, crucis figuram exprimit, & signo vitali tanquam hasta cuspide ita eum transiit, vt creparet medius, finemque faceret deinceps alios lædendi. Deinde aquam oleo, ipsius benedictione sacramento, permixtam agro bibendam dedit, eaque virus omne profligauit. Redibant detumescencia membra ad decorem pristinum, & homini est aucta salus & incolumitas corporis. Fertur postea vir sanctus à patre suo & alijs fidelibus rogatus, à Deo id precibus obtinuisse, vt in illa regione serpentes viuere non possint. Nā si qui capiendi experimenti causa eò adducantur, eos tanquam telo ictos, mox expirare aiunt.

Crucis signo serpentes perimit, & oleo sacramento pellit virus.

Opilione quodam suos pascente greges, fulgura & tonitrua subito extiterunt, & cum ijs pariter ingens aëris tempestas, adeo vt ille propemodum exanimis redderetur. Itaque huc illucque diffugiunt oues, & cum instar coronæ vndique lupi circundant. Diffusa vero tempestate, cum se collegisset, luposque circumstantes esset intuitus, multum exhorruit, magnaque voce exclamans, Vvinnualoce, inquit, serue Dei, in tanto periculo nē desis mihi. Vix ille verba compleuerat, & ecce visus est adesse sanctus Vvinnualocus, & vsque ad diluculum immanes bestias, hominis sanguinem sitientes, leui virga abigere. Quibus profligatis, Opilio integras suas collegit oues, ac deinde sancti Vvinnualoci monasterium adiit, in quo vir sanctus illa nocte in Dei laudibus pernoctarat, eique rem omnem explicauit. At vir Dei, humanos volens declinare fauores, præcepit ei, nē cuiquam alij diceret, seque in cellulam abdidit. Opilio vero indignum arbitratu diuina reticere beneficia, quid per sanctum suum Dominus ipsi præstitisset, omnibus enarrauit.

Nota viri sancti modestiam.

Pater viri Dei Fracanus cum duce quodam eiusdem regni equestris certaminis spectaculum editurus, diem opportunum præfixit, quo equi illorum inter se cursu certarent. Aderat iam ille dies, & ad spectaculum multi confluxerunt mortales. Procedunt in medium campum egregie instructi & equi & equites, & signo dato, laxatisque habenis, volant equi, & fit ingens spectantium applausus. Interim dubia adhuc victoria pendente animi omnium: & equus quidem patris Vvinnualoci iam omnes facile auerterat, sed sessorem suum, iuuenem florenti ætate & multa nobilitate spectatissimum, eius rapidissimum cursum ferre non valentem, inter saxa aspera à se ita excussit, vt is animam exhalaret. Tum vero in luctum mutatum est gaudium: maxime vero flebant iuuenis parentes, eiusque corpus miserè quassatum colligentes, ex equis

apparabant. Inter hæc, tanquam à Deo missus, de improviso adest sanctus Vuinuualocus, audit quid acciderit, alienum dolorem suum facit, & præsentia sua illos iam ad spem meliorem reuocat. Accedit ad corpus extinctum, illudque manu contingens, Adolefcens, inquit, excitat te Dominus Iesus Christus, qui te & cum non esse, creauit, & suo sanguine redemit. Ad hanc vocem ille, tanquam a graui excitatus somno, non modò rediuius, sed adedò surrexit incolumis & robustus, vt membra eius illo atroci casu dissipata & dissoluta, nullum prorsus sentirent dolorem. Cœperunt omnes, qui aderant, in Dei laudes & gratiarum actiones erumpere, quòd per feruum suum Vuinuualocum tam stupendo miraculo, gaudio incredibili affectisset populum suum.

Per idem tempus claruit S. Patritius, Ecclesiæ Christi eximium decus, & totius Hyberniæ splendidum sidus. Cuius eximiæ virtutis opinio adedò S. Vuinuualocum affecerat, vt modis omnibus ad eum proficisci peroptaret, vt viuendi normam ex eius sanctissima institutione capefferet. Sed cum in ea versaretur cogitatione, per visum ei S. Patritius sese exhibuit, vultu angelico, & caput aureo diademate coronatus: aitque ad eum: En ego sum Patritius, quem tantoperè cupis adire. Sed nè mea causa tam longum iter terra marique susciperes, misit me Dominus, vt voti tui compos, & adpectu & colloquio meo perfruaris. Deindè blando eum sermone consolans, admonebat, vt non se, sed Christum suis vbiq; præsentem accederet, & eum sibi vitæ præceptorem deligeret. Prædixit etiam illi, futurum eum alijs militiæ spiritualis ducem, salubrique eum consilio instruxit. Porrò etiam hortabatur eum, vt à magistro suo socios expeteret, & cum eis ad alium sese locum transferret. Vbi ea visio disparuit. Vuinuualocus quàm primùm cellam petijt, in qua monasterij pater diuinæ meditationi & contemplationi vacabat. Quicquid ei visionem exposuisset, ille hilaritate persusus, Diuina, inquit, visitatione & reuelatione clarificatus es fili. nec quicquam moratus, à si cælitus mandatum accepisset, vndecim ei attribuit discipulos, in Diuini operis exercitio promptissimos: quos cum osculatus, eisquè benè precatus esset, inter lachrymas valedicens, ait: Valere filij charissimi, & sit Deus dux itineris vestri: cumque ad Christum peruenieritis, sitis quæso memores mei. Iam cum illis capeflebat iter Vuinuualocus, & tamen quòd iret ignorabat: sed multa in Deum erectus fiducia, tandem Christo duce ad insulam quandam appulit, in eaque cum socijs suis triennio mansit, vitam ducens eremiticam. Sed cum nimis eum locum infestarent tempestates, essetque ob suam sterilitatem hominum habitationi valde incommodus, Deum rogauit, vt aptiorem illi locum ostendere dignaretur. Audiuit Dominus preces fidelis serui sui, & vltra mare locum ei indicauit: sed cum nauis deesset qua veherentur, magna cum fiducia orauit Dominum, ac deindè ait ad fratres: Confortamini charissimi, & in fidei firmitate fundati, sicut me videritis sequentis me fratris tenere manum, ità vos quoque singuli præcedentis fratris apprehendite manum, & eius vestigijs insillite. Tum verò inuocans nomen Domini, pastoralis virga mare percussit, & renouante Deo pristinum maris rubri miraculum, illud se peruium præbuit ingredientibus: sicque confertis, vt vir Dei iusserat, manibus, ipso in fronte gradiète, per siccum transière mare, aquis hincindè velut in murum coalescentibus, cantabantque Domino hymnum trium puerorum. Vbi autem ad locum cælitus monstratum peruenière, multum vir Dei eius grata amoenitate & fructuum vberitate gauisus est. Voluit autem eum Christo Domino illic famulantibus adedò esse attributum, vt nulli vnquam scemina ad eum pateret accessus. At verò locus ille aquarum penuria laborabat: itaque vir sanctus sublatis in cælum oculis & manibus, Domino precem obtulit. Deindè virga, qua mare diuiserat, terre puluerem designans, fontem vberimum produxit.

Eodem tempore nocte quadam oratorium ingressus, more suo in sanctis precibus peruihil mansit. Ibi draco antiquus, eius in Deum deuotionem & pietatem acerbè ferrens, multas ei molestias excitauit. Nam immanis cuiusdam monstri speciem inducens, minas intentare & horrorem viro Dei incutere cœpit. Transformabatur identidem in varias formas miser ille fuligine nigrior, nunc volucrum, modò serpentum, mox beluarum, tum terrestrium, tum marinarum. Interdum ad nubes vsque superbum tollebat verticem, nonnunquam in puluerem sese submittebat. Sed cum cerneret Christi militem eiusmodi phantasmatis nihil commoueri, sed magis etiam animis in suo proposito confirmari, conuicijs eum aggressus est. At beato viro psallente, in eumque san-

ctæ Cru.

Adolefcen-
tem extin-
ctum ad vi-
tam reuo-
cat.

Nota æta-
tē S. Vuin-
uualoci.

Transit cū
socijs ma-
re pedibz.

Dan. 3.

Dæmon
spēctris eū
terre co-
natur.

stæ Crucis triumphale signum cum scripturæ diuinæ sententijs vibrante, instar vmbre mollis euauit, teterrimo post se fœtore relicto, indice fœditatis suæ.

Hactenus quidem sancti viri non ferè nisi miracula commemorauimus: sed libet nunc etiam quædam de vitæ eius ratione & austeritate interserere, vt ex ijs lector & auditor ædificationem accipiant. Erat nimirum pater hic venerabilis, ad spectu angelicus, sermone compositus, in Dei opere strenuus & indefessus, mente & corpore integer, ingenio perspicax, consilio magnus, fide catholicus, spe patientissimus, in Dei & proximi charitate perfectus, orationi diu noctuque intentus. A vicesimo ætatis suæ anno ad supremum vsque vitæ diem nunquam visus est in templo sedere: nunquam aut inepta lætitia solutus, aut inani dolore contractus est. Omnibus semper se affabilem & beneuolum præbuit. In terra degebat corpore, sed animo in cælestibus versabatur. Cum psalmodiæ esset intentus, aut extensis in cælum manibus, aut flexis in terram genibus, aut vno aliquo in loco fixus & immotus psallebat. Quotidiè psalterium dicere solebat: centiès interdum, & centiès noctu flectebat genua. Vestis ei non lanæ aut li-
nea, sed ex caprinis erat pellibus. Lectus ei non ex plumis aut pannis mollibus, seu etiam ex paleis, sed ex durissimis arborum corticibus sternebatur. Sedes eius, mollis erat arena, lapillis permixta. Panis, quem quotidiè eodem sumebat pondere, hordeaceus erat, cineribus permixtus. Pulmentum ei fiebat ex farinula hordeacea & modico ole-
re. Sabbatis & Dominicis diebus pisce & caseo vescabatur. Quadragesimæ temporibus, bis in hebdomada sumebat cibum. Vinum & potionem omnem, quæ ebrietatem adferre posset, haud aliter atque venenum repudiabat. Sed hæc de eius vitæ institutis pauca è pluribus commemorasse sufficiat.

Catalogus
virtutum
S. Vvinaloci.

Confluebant sanè ad eum vndiquè cæci, surdi, claudi, leprosi, paralytici, diuersif-
que affecti morbis, & omnes ab illo se incolumes redire lætabantur. Iam nomen eius in tota Britania celebrabatur, & velut angelus Dei cœpit ab omnibus in honore haberi. Rex quoque quidam eius prouinciæ, auditis eius miraculis & eximijs virtutibus, posito diademate & purpura, humili se regens habitu, ad illum accessit, eiusque se pedibus toto corpore prosteruens, precibus eius apud Dominum se petijt adiuuari. Eum autem vir sanctus è terra erigens, ad mundi contemptum & cælestis regni desiderium familiari sermone adhortatus est. Eius oratione exhilaratus rex, atque etiam sacerdotali benedictione corroboratus, quasi totus in virum alterum mutatus, ad suum se palatium recepit.

Morbis va-
rijs affecti,
ab eo cura-
rantur.

Mater familiæ quædam haud procùl ab eius monasterio graui languore ad mortem vsque vexabatur. Eius filius à viro Dei in monasterio instituebatur: qui multum suæ matri condolens, sua visitatione eam leuare voluit. Abiturus autem, a S. Vvinaloco aquam benedictam accepit. Vbi autem ad eius venit ædes, illa iam obierat, & ad pœnarum loca, vt S. Vvinaloco oranti diuinitus erat reuelatum, perducta fuit. Circumstantes exanime corpus amici lachrymantes, & funeri opportuna præparantes: at filius eius sperans adhuc vitali eam frui halitu, aquam sanctificatam illi adspersit, dixitque clara voce: Sanet te, mater, Dominus Iesus Christus, in cuius nomine magister meus tam multos curat varijs morbis affectos. Ad hæc verba surrexit illa, tanquam à somno excitata: sedebatque in lectulo, multum sudans, quasi multo fuisset fatigata labore. Et primò quidem omnes, qui aderant, proni in faciem corruerunt, & Deum, in sancto Vvinaloco virtutem suam mirificè declarantem, vnanimiter collaudârunt: deindè verò ex illa percontabantur, quo pacto esset suo restituta corpori. Tum illa: Dæmonū, inquit, turba me circumdedit, vincisq; manibus ac pedibus, ad loca tormentorum perduxit. Interim verò sanctus Vvinalocus nobis venit obuiam, dæmonesque his vocibus increpauit: Quanam hæc vestra est temeritas & audacia, vt hanc mei iuris famulam vobis vendicetis? Mox illi consternati & terrii, viro Dei se permiserunt, cuius precibus sum ad vitam reuocata.

Mulier de-
functa re-
dit ad vi-
tam.

Erant in illa prouincia tres latrones, qui nocturnis horis furta & prædas passim agerent, & hominibus eius regionis valdè se infestos præberent: quorum audacia eò tãdè progressa est, vt etiam locum, quem sancto Vvinaloco & socijs eius diuina prouidentia assignarat, malignis animis peterent: cumq; in tempesta nocte eò ingressi essent, horreum monasterij apertum, & multa luce perfusum offendunt. Qua re cum illi terreri, seque colligere & ad meliorem frugem recipere debuissent, magis etiam ad scelus inflammati sunt, seque mutò hortantes, dicebant: Videret Deus probare facinus nostrum. Vndè enim alioqui hæc nobis lux radiaret? quonam pacto ostium isthuc

aliàs clausum & munitum, nobis vtrò pateceret? Itaque saccos illi suos ad summum vsque impleuerunt: sed interim, quid illi agerent, non latebat sanctum Vuinuualocum, qui cum diuinitus id didicisset, fratribus indicauit. Illis verò in preces incumben-
Fures diuinitus puniuntur. tibus, mox diuina ultio fures illos persecuta est. Nam vnus ex ijs, coxendice dis-
 luta, sub onere corruit: alter instar faxi immotus hæsit, nec se loco mouere po-
 tuit: tertius cæcitate percussus, nesciuit quò pergeret. Postquam autem se sol terris red-
 didit, exierunt fratres cum venerando patre, hostes suos haud aliter atque ægrotos
 vel carceribus inclusos visitaturi. Ad quos cum peruissent, sanctus Vuinuualocus
 eorum facinus primò reprehendit, deinde & animis & corporibus salutarem adhi-
 buit curationem. Inter alia admonebat eos, vt cum rebus necessarijs indigerent, ab i-
 plis peterent potius, quàm ob eiusmodi vilia & caduca animas suas perderent. Sunt,
 qui scribant ad eò illos viri Dei sermonibus fuisse emendatos, vt ad decrepitam vsque
 ætatem bonis operibus intenti, cum illo permanferint.

Visio S.
Vuinuua-
loco obla-
ta.

Vidit quandoquè vir Dei cælum apertum, & angelos Dei descendentes & ascen-
 dentes supra se. Vidit inter eos angelum quemdam cum eximio splendore & immen-
 sa odoris suauitate ad se venientem, & ore iucundissimo, amicissimaque familiaritate
 indicantem ipsi quorundam fratrum felicissimum ex hac vita decessum, & in cælos as-
 sumptionem. Per idem tempus quædam in primis nobilis mater familiars, repentè ocu-
 lorum lumine orbata est: sed cum esset prudentissima, non voluit ea calamitate fran-
 gi, potius verò ad agendas Deo gratias se contulit, biduanisque ac triduanis se afficiēs
 ieiunijs, psalmis & orationibus, itemque elemosynis & alijs pijs operibus vacauit. Nec
 fraudata est tanta eius animi deuotio spe & expectatione sua. Apparuit enim ei in so-
 mnis angelus Domini cum multa luce, & ait: Elemosynæ & preces tuæ sunt coram
 Deo, tibi que eius opem conciliant. Primo igitur diluculo abi ad patrem Vuinuualo-
 cum, & per illum recipies amissum oculorum lumen. Ijs auditis, sine mora illustris ma-
 trona oriente sole, filijs & ampla familia comitantibus, ad virum Dei profecta est, ei-
 quid vidisset & audisset exponens, petijt lumen sibi reformari. Ait autem ad illum vir
 Dei: Fides, quæ in te radiat, hanc a te excludat cæcitate: simulque tangens vtroque
 oculorum orbem, sic Dominum precatus est: Iesu benignissime, qui cælum ornasti lu-
 mine, hos oculos tua virtute reforma. His dictis, matrone lux reddita est. Ità nimirum
 multis à sancto viro, sed in digito Dei, præclare patris miraculis, & Deus in Vuinuua
 loco suo, & Vuinuualocus est clarificatus in Deo.

Precibus
sanat cæcā
matronā.

At nunc quandoquè ad viri Dei felicem exitum veniendum est. Nocte itaque il-
 la, quæ eius sanctissimi obitus diem antecessit, angelus Domini per visum illi dixit: Eu-
 gè Vuinuualoce serue Dei, cælicolæ omnes te ciuem cupiunt habere suum. Hodie mi-
 grabis ad Dominum, & iam emeritus miles nobis in regno sociaberis. Euigilans autem
 vir sanctus, accitis ad se fratribus angelicam retulit visionem, exitumque suum illorum
 Deo dignis precibus commendauit. Cum autem illi tristes & lachrymabundi ab eo
 quærent, quis ei esset futurus in sancto regimine successor, ex ipsis pastorem eis con-
 stituit, eumque cum grege ipsi concredito pastorum principi commendauit. Deinde
 ad horam tertiam cælestis sacrificij viam immolauit hostiam, communicatoque cum
 discipulis Dominicæ pacis osculo, & agni Dei viuifico refectus conuiuio, ita vt sacra
 assistebat aræ, animam citra dolorem in manus creatoris efflauit. Et corpus quidem
 discipulorum ministerio honorificè terræ mandatum est: anima verò, angelis subue-
 hentibus, aulam illam cælestis regni penetravit: vbi corona à Christo accepta perfrui-
 tur, & in conspectu Dei sine fine lætatur. Obijt vir Dei 5. Nonas Martij, hebdomada
 prima Quadragesimalis ieiunij, quarta sabbati, hora illa, qua Christus pro mundi re-
 demptione cruci affixus est: Cui cum patre & spiritu sancto laus, honor, virtus,
 gloria, potestas & imperium per infinita seculorum secula, Amen. Flo-
 ruit autem, vt habet quidam codex typis excusus, cir-
 ca annum Domini 459.

Ad altare
reddit Do-
mino spiri-
tum.

VITA SANCTI CALVPPANI RECLVSI AV
THORE D. GREGORIO TVRONEN. EPISCOPO.

Emper paupertas seculi regna referat cæli, atque videntes se non modo præparat polo, verum etiam glorificatos miraculis, illustres esse declarat in mundo. Quo fit, vt dum illa ergastularis contritionis reuinctio paradisi ianuam patefacit, anima angelicis choris inserta, in requie sempiterna perfulget: sicut nunc de beato Caluppano recluso, quod verum cognouimus, prorsus silere nequimus.

Hic autem ab incunte ætate semper religionis Ecclesiasticæ bonum quæsiuit & reperit, & apud monasterium Meletense termini Aruerni conuersatus, in magna humilitate se fratribus præbuit. Erat etenim summæ abstinentiæ, ita vt ab inedia nimium attritus, quotidianam cum reliquis fratribus operam explere nequiret. Vnde, vt mos est monachorum, magnum improperium inferebant, dicente si bi præsertim Præposito: Qui non deliberat laborare, indignè postulat manducare.

Dum autem ille assidue vteretur his exprobrationum verbis, vallem haud procul à monasterio conspicatur, de cuius medio lapis, natura præbente, consurgens, prouehitur in excelsum, quasi quingentis, aut eo amplius pedibus, nullam penitus habens cum reliquis montibus circumpositis coniunctionem. Cuius vallis medium fluius alluit, qui hunc montem placidè contingens dilabitur. In huius ergo lapidis scissuram, quod præficus quondam propter transitum hostium receptaculum fuit, eremita sanctus ingreditur, & exciso lapide, habitacula statuit, in quæ nunc per scalam valde difficilem scanditur. Locus etenim ille tam difficilis est ad incedendum, vt etiam feris bestijs illuc accedere sit labor. In hoc loco oratorium paruulum fecit: cui oranti, vt ipse nobis cum lachrymis referre erat solitus, serpentes super caput eius sæpius decedebant, & inuoluentes se circa collum eius, non minimum ei inferebant horrorem. Sed quia diabolus ad speciem callidi serpentis habetur, non ambigitur eius has fuisse immisionis insidias.

Nam cum ille ad hæc perstaret immobilis, nec moueretur minorum anguium ictibus, quodam die duo dracones immensæ magnitudinis ad eum ingressi, adfiterunt propè: quorum vnus (vt arbitror) ipse dux tentationis validior altero erat, qui erecto pectore eos suum contra os beati quasi aliquid mustitaturus erexit. At ille timore perterritus, tanquam æncus valde diriguit, nullumque penitus membrum mouere poterat, neque manum eleuare, vt signum beatæ Crucis opponeret. Cumque ambo diutissime in silentio constitissent, venit in mentem sancto per spiritum, vt oratione Dominicam, etsi labia mouere non poterat, vel corde clamaret. Quam dum tacitus pronunciat, coeperunt paulatim membra eius, quæ inimici fuerant arte reuincta, dissolui: & sentiens se manum dexteram habere iam liberam, ori signum beatæ Crucis imponit, rursumque conuersus ad hydram, pingit iterum Crucem Christi aduersus eam, dicens: Tu ne ille es, qui protoplastum de paradisi habitaculo proiecisti, qui germani dexteram parricidio cruentasti, qui Pharaonem, vt populum Dei persequeretur, armasti, qui ad extremum ipsum Hebræum populum, vt inuidia succendente persequeretur Dominum, excitasti? Discede à seruis Dei, à quibus sæpius superatus, discessisti confusus. Tu es enim in Cain proiectus, in Esau supplantatus, in Golia prostratus, in Iuda traditore suspensus, & in ipsa illa Dominicæ virtutis Cruce cum potestatibus & dominationibus tuis triumphatus atque contritus es. Abde nunc, inimice, caput, & humiliare sub signaculo Crucis diuinæ: quia non est tibi portio cum seruis Dei, quorum est hæreditas regnum Christi. Hæc & huiusmodi sancto dicente, Crucemque per singula faciente, Draco huius vexilli virtute confusus, vicissim se humilias terræ subditur. Sed dum hæc agerentur, ille alius circa pedes & tibias sancti in insidijs voluebatur. Cuique hunc pedibus suis circumfusum sanctus Eremita videret, oratione faciens, eum abire iussit, dicens: Vade retrò, satana: nihil mihi in nomine Christi mei poteris vltra nocere. At ille vsque ad limen cellule egressus, sonum validum per inferiorem partem emisit, & tanto cellulam foetore repleuit, vt nihil aliud, quam diabolus credi posset: nec vltra coram sancto aut serpens, aut draco comparuit.

Erat autem assiduus in opere Dei, nec vacabat ad aliud, nisi aut legeret, aut aliquid oraret. Etiam cum parumpèr cibi caperet, semper orabat. Sumebat interdum piscem

Vide sancti humilitatem & abstinentiam.

Nota loci situm & serpentum in festatione.

Signum B. Crucis, potentissima arma contra omnes diaboli tentationes.

de flumine, rarò quidem: sed cum voluisset, opitulante Domino, confectum aderat. Cibum panis non aliunde sumebat, nisi qui de monasterio mittebatur. Si quis verò deuorum panes detulisset, aut vinum, id in cibos deputabatur egentium: illorum tamen, qui ab eo aut signum salutare susciperent, aut refectione foueri soliti essent, illud Domini recolens, quod in Euangelio de turbis, quas à diuersorum morborum còtagio sanauerat, dixit: Dimittere eos ieiunos nolo, nè deficiant in via.

Matth. 15.

Sed nec illud beneficium oculi debere arbitror, quod ei in loco illo diuina pietas est largita. Nam cum à profundo vallis illius, quasi stadia decem aqua deferretur, ora-

Exod. 17.

Num. 20.

uit Dominum, vt ei in ipso cellula suæ habitaculo fontis venam ostenderet. Et non defuit virtus illa cælestis, quæ quondam sitientibus populis aquas produxit è silice. Statim igitur ad huius orationem gutta laticis à caute prorumpens, cepit solum stillis frequentibus irrigare. At ille munere cælesti congaudens, concuum in lapide paruulū in modum cisternæ faciens, quod tenebat quasi condia duo, lymphas diuinitis sibi indultas suscipiebat: de quibus tantum ei ministrabatur per dies singulos, quantum ipsi pueroq; sufficeret, qui ei minister fuerat datus. Accessimus autem & nos ad locum cū beato Auito Episcopo, & ex omnibus, quæ narrauimus, quædam ab ipso relata cognouimus, quædam oculis proprijs inspeximus. A memorato autem Pontifice diaconia contulit. Nulli tamen cellulam egressus se præbuit contemplandum, sed tantum per fenestellam extendens manum, salutare signaculum imponebat. Et si à quoquam visitatus fuisset, ad hanc accedens speculam, orationem colloquiumque præbebat. Denique in hac religione cursum vitæ consummans, quinquagesimo, vt opinor, æui anno migravit ad Dominum.

Signo S.
crucis pel.
lit mor.
bos.

VITA S. CHVNEGVNDIS IMPERATRICIS ET VIRGINIS, GRAVITER ET FIDELITER CON-

*scripta, tametsi auctor nomen suppressit suum, aut fortassis librarium
incuria illud intercidit.*

5. Martij.

Henricus
Imperator
dictus
Claudus.

Imperato-
res in con-
iugio vir-
gines.

Ecclesiæ
extructæ.

Benedictus
Pontifex.

Psal. 25.

X nobilissimo parentum Augustorum, magnorum quoque sanguine duo immarcescibilis gloriæ flores emicuerunt. Secundus videlicet Henricus Romani Imperij gloriosissimum decus, eiusque dignissima cõiunx, piæ memoriæ Chunegundis Imperatrix. Eadem verò beata & Deo dilecta Chunegūdis terreno Imperatori corporaliter, non carnaliter, coniuncta, cælesti regi virginitatē suam cõserauit, quam vsque in finem casti coniugis consensu, Deo teste, cõseruauit. Quod postmodum diuinitatis testimonium, nè lumen in tenebris lateret, ostendit, dum eam ad confundendum virginitatis hostem, & obstruendum os mendacium, contra virginem Christi loquentium, super ignitos vomeres incedere, & illam procedere dedit. In fascibus itaque Imperij constituta, continentia suæ gloriæ sub terreni chlamyde imperij satagebat abscondere, vt tantò propensius, quantò efficacius poterat, promoueret, quæ Deo instigante, illo quoque adiuuante, ad laudem ipsius cogitabat perficere. Denique post nouellam fecundissimæ plantationis suæ ecclesiæ, quam cum illo suo studiosissimo cooperatore Henrico in loco Bambergensi venustissimè, sicut hætenus cernitur, fabricauit sub patrocinio principis Apostolorum beati Petri & sancti Georgij martyris: monasterium sub regula beati Benedicti ad Aquilonarem plagam in honore sancti Michaelis archangeli extruxit, nõ minori studio, prædiorum quoque ac diuersorum donarijs ornamentorum. Tertiam demum versus meridiem sub ordine canonicorū sub titulo beati protomartyris Stephani, paruo quidem schemate, sed maiori opera de suo matrimonio ecclesiæ dedicauit, ad quam dedicandam Benedictum Papam, quem præfatus Deo dignus Imperator Henricus ad confirmandum Bambergensem pontificatum aduocauerat, venire rogauit. Ipsa quoque illud Psalmographi secum decantans: Domine, dilexi decorem domus tuæ, diuersa eidem ecclesiæ iuxta imperialē magnificentiam munera contulit, in diuersis ecclesiæ ornamentis: quæ omnia idem Romanus Pontifex, vt semper memoria fundatrix ipsius illic floreat, nè quãdò perfra-

fraudent aut violentiam vel furto subtraherentur inde, dira anathematis sui innodatione, septuaginta quoque duorum episcoporum, qui illic aderant, auctoritate ipso die confirmavit.

Item monasterium ad honorem sancti Saluatoris nostri Iesu Christi & eius victoriosissimæ Crucis, in loco, qui Confugia dicitur, magnificè construxit, & ancillarum Dei, ibidem Deo secundum regulam beati Benedicti seruientium, congregationem decentissimè * declinauit. Porro, cooperante ei in omnibus imperiali maiestate, idem monasterium omni ornatu decorauit: ante principale altare imaginem ex auro & lapidibus preciosissimis statuit, calices aureos & argenteos, catinos aureos, aureos vrees, os, pallas & casulas, vela & cortinas, cappas auro & gemmis preciosis intextas, & cetera vtriusque sue vasa ad ministeria tanto studio & tam sumptuosis expensis eidem ecclesie contulit, vt quicumq; ea intuentur, regiam munificentiam & miram vtriusque Imperatoris videlicet & Imperatricis, deuotionem in Deum, magnoperè admirari non cessent. Præter has principales sue operationis primarias ecclesias, quæ conuentualis ecclesia, quæ monasteria illorum donatio non gloriantur, se aut in prædijs dilatata, aut decorata ornamentis? Alias enim antiquitate collapsas reedificauerunt: quasdam etiam destructas & ad nihilum redactas, in pristinum vel etiam in meliorem statum instaurauerunt, & sicuti prudentes virgines, oleum sue misericordie in diuersos effuderunt, vt merito dicere possint: Christi bonus odor fumus in omni loco.

Declinauit, pro, adunauit.

Liberalitas Imperatorum in monasteria & ecclesias.

O coniugium, non voluptate, sed bona voluntate copulatum. O sanctum matrimonium, vbi vna fides inuolatur castitatis, vbi vnus spiritus misericordie & veritatis, vbi idè velle in virtutibus, & idem nolle in vitijs: vbi nec primus, nec alter discerni potuit, dum alter, quod primus, voluit: vbi par animus, in multifarijs operum effectibus, pares in duobus ostendit affectus. Quales has nuptias dixerim, nescio. Vnum scio, quia nostra nescit modò regio tales, dum propter regnum cælorum se castrantes, nec prolem terrenæ fecunditatis expectantes, cælibem à Deo generationem recipere, à quorum ore laus Dei nunquam deficiet. Hæc est generatio quærentium Dominum, qui viuentes in Christo, & membra sua mortificantes propter Christum super terram morietium, modò regnantes cum Christo, bona Domini sui vident in regione viuentium. Quoniam de vita & miraculis pij Henrici, Imperatoris Christianissimi, & de miserationibus varijs, quas fecit in domo Domini, de signis quoque & miraculis, quæ post transitum eius per eum fecit Deus, satis ac dignè scripta, sancta recepit Ecclesia: nunc animum pupugit ac in mentem venit vitam memorandæ virginis nostræ breuiter explicare, & memoriæ scripto commendare, vt ad exemplum huius se intuentes quæcunque virgines, quæcunque veræ viduæ, perfectæ vitæ normam arbitrentur conuersationem illius. Indignum enim nobis, & magis opere precium dignè duximus, nè illi officium subtrahamus oris, cuius prouidentia quotidie alimenta percipimus corporis.

1. Cor. 2.

Adelbodus episcopus Vltrictensis scripsit huius S. Imperatoris vitam teste Sigeberto.

Henrico itaq; suo, sue castitatis patientissimo semper custode, vbi eam suis virginè, vt transfuderat, in Christo resignauit, ad cælestia, quæ iugiter suspirabat, gaudia translato, illa se ad Deum, vt semper, totam contulit, ipsum sue castitati, necessitati ac salutari, illum suis ecclesijs, illum filijs, quos ei in Christo aggregauerat, præsentem aduocare; vigilijs orationibusque instare, diè practicam cum Martha, noctu contemplatiuam cum Maria vitam agere non cessabat. Quanta verò elemosynarum largitate, quanta orationis instantia pro beati coniugis anima defudauerit, in subscripta pagina, quæ ipsa per se (nam literarum & artium aliarum * distinguere auro gemmisque sacras vestes paratissima fuit) composuit & scripsit, quicumq; voluerit, agnoscere poterit. Chvnegrundis, diuina dispensatione solo nomine Imperatrix, specialiter dilecta congregationi in Confugia, quicquid iustæ conuenit dilectioni: Propriæ aduersitatis sarcinam (veluti æstimo) facilius tolerarem, si vestras res saluas incolumesque existere viderem. Quauis enim mens procellosis curarum fluctibus vadique quatiatur, vestre tamen recordationis ancora à cordis profunditate non auellitur. Et licet longè remotæ ab oculis sitis, ab animo tamen nusquam receditis. Quis nos separabit à charitate Christi? Casus doloris, an longinquitas remotiois? Quinetiam si amissæ facultatis usus concederetur, voluntas hæc operis exhibitione comprobaretur. Ipsum tamen modicum, quod adhuc Deo volente reliquum tenemus, vestre commonitioni alienum esse nolumus, vt participatione paruitatis reueletur magnitudo deuotionis. Mater nanque, si parum habuerit, parum filijs tribuit. Ecce hæc modici sumptus munuscula ad refectionem vobis mittuntur carnis, vt animam senioris patris vestri continua

Exercitia S. Chvnegrundis.

* deest, perita, auro, liquiditate.

Epistola S. Chvnegrundis.

Vult orari pro anima Henrici Imperatoris.

Iaco. 5.
Pfal. 10.
Matth. 10.
Rom. 12.
Matth. 18.

tinua orationis alimonia reficiatis: quoniam tot iustorum preces vnanimiter contuata, apud Deum multum possunt proficere, Iacobo attestante: Multum valet deprecatio iusti assidua. Ille etiam atque etiam iustus Dominus, qui iustitias dilexit, æquitatem supplicationis exaudire non respuit: sed vobis indefessis intercessoribus, supradicti chari memoriam facientibus, salutis dabit præmium, quod ipse promittit, dicens: Qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit. Atque bonum opus in conspectu etiam Dei placitum esse cernitis, si non solum pro illis, qui in hac vita positi, multa vobis bona: sed pro illis etiam, qui nulla fecerunt, oraueritis. Obsecro ergo, vt eum à cordibus vestris nunquam abiciatis, qui vos tanquam proprias amauit, atq; hunc locum vestra seruitute florere voluit. Estote quoque meæ necessitatis memores, semper in hilaritate cordis misericordes, secundum illud Apostoli: Dilectio sine simulatione. Nec non vestra mentes in quandam mutæ charitatis soliditatem magis ac magis concrecant, quatenus in die tribulationis clamorem vestrum ipsius aures exaudiant, qui dicit: Vbi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, in medio eorum sum. Quod vos omni modo promereri hortor, eodem præstante, qui cum patre & spiritu sancto viuunt & regnat per omnia secula seculorum, Amen.

Denique Conrado sibi succedente in regno, ipsa curis secularibus, sicut iamdiu desiderauerat, exonerata, iam in ipso anniuersario die transitus S. Henrici, archiepiscopus ad dedicationem Confugienſis ecclesiæ conuocauit: vbi inter Missarum solennia imperiali decentissimè omni ornatu culta, ante principale altare virgo Deo deuota processit, ibiq; thesaurum incomparabilem, ligni videlicet Dominici crucem, paruum quidem in materia, sed maximam in virtute Domini obtulit. At vbi lectio euangelij, in qua super arborem crucis ascendens, conspicientem se Iesum suscipere, & ab eo benedictionem pusillus meruit accipere, lecta fuit: regalem purpuram exuens, tunicam fusciorem, quam ipsa sibi manibus suis operata fuerat, sacerdotali benedictione data, vestem religionis induit, & multis quidem pro se flentibus, pro illa autem gaudentibus, quæ iam seculum damnasset in vestibus, capillis, qui hucusque in eodem monasterio pro veneratione seruantur, præcis, imposito sibi ab episcopo velo, annulo fidei subarrhata, gratulabunda concinuit: Posuit signum in faciem meam, & annulo suo subarrhauit me Dominus meus Iesus Christus. Ità sponso Christo consecrata, dum filiarum suarum se sanctissimo contubernio applicuisset, non vt mater filias se præferebat, sed omnibus in seruiens, seruilem personam se ostendebat: ità tamen, vt cum omnia faceret, ostentationem fugeret singulorum, nè reciperet in præſenti seculo mercedem suam. Operabatur manibus suis, sciens scriptum esse: Qui non operatur, non manducet. Sponso suo aut orans loquebatur, aut psallens. Ad ecclesiæ limina penè inuisa properabat. Nihil seueritate illius iucundius, nihil iucunditate seuerius: tristis in risu, in tristitia sua: breue vitæ spatium æterna memoria compensabat. Idem illi orationis locus fuit & quietis, idem semper habitus, incultum corpus, dum sciret reijciendas delicias corporis, quod paulò post vermibus exarandum fuit. Semper eam legere aut legentem audire vidiſſes. Multa illi circa contubernales deuotio, frequens decubantium visitatio, sollicita pauperum consolatio.

Præterea eam fecisse plura miracula credimus, sed quòd gloriam humanam & oleum adulationis semper fugeret, illa voluit esse suppressa: aut certè incuriæ hominũ, seu reuolutioni temporum, non virtutum defectui, depurandum. Vnde etiam tanta maieſtate indigna, scribendi minor materia fuit: pauca tamen, quæ in scriptis reperiimus, vel veridica sanctorum, vbi illa pro Christo militabat, relatione cognouimus, hic inserere dignum duximus. Cum post orationis frequentiam, inter lectionis lassitudinem, ancilla Christi in lecto, non plumis extructo, sed cilicio strato, membra sopore grauata remisisset, puella sacra, quæ de more illi assidebat, sacros codices legens, cum ferè ad medium noctis lectionem extenderet, caligantes oculos clausit, lumenque è manibus elapsum, paleas corripiens, suo fragore circumiacentes sorores excitauit. Clamore ex concussu facto, virgo Christi de somno excussa, dum colluctantes inter se flammæ circa se adspexit, ad orationis arma se conuertit, & signo crucis adustionem illam absque omni suarum læsione vestium auertit. Tua hæc Christe opera, qui Babyloniæ regem in suo furore confundisti, & Babylonios temperasti ignes, vt pueri liberarentur illæsi.

Aliud miraculum, tam timendum quam mirandum, huic placuit subiungere, ex quo animi illius constantiam & rigoris seueritatem discere poteris. Habuit secum sororis suæ

Lectus eius cilicio instratus.

Precibus & signo crucis flamas extinguit.

suae filiam, Iuttam nomine, quam à primis annis educatam, omni disciplina, seculari quoque literarum scientia instrueret. Hæc materterâ, non minus religionis quàm dilectionis amore, in monasterio secuta & consecrata fuit. Hanc in omnibus plenè instruatâ, ut eius in orationibus, vigilijs ac ieiunijs perseverantiam, & ad omnia patientiam perspexit, omnium assensu & rogatu primam in ipso cœnobio eam abbatissam præfecit. Tum virgo mater filiam suscipiens, iuxta commonitionem sanctam, iam dudum habitam, præcedentium patrû repetès alloquia, monet ob salutis affectû vitia ac Deo placita sæpè dicere, frequenter audire, solitas religiosi itineris vias non deserere, magis magisque errorum devia ac diaboli calcare figmenta, nullam luci ac tenebris, veritati atque mendacio, turpitudini atque honestati apud Dei servos docet esse communionem: sollicitè cauere, nè vana sectando, desineret esse templum Dei, nè fieret habitatio tenebrarum, nè fieret demonis monumentû, lumina sua figere in Dei aspectum: Primum quoque docet facere, ut fructum doctrinæ suæ ipsa in illis, Deo adiuuante, possit inuenire. Hæc & huiusmodi iterum atque iterum materno studio ei inculcans, quasi in omnibus iam perfectam, & ipsa magistram venerari cœpit. Illa ubi in immatura libertate posita est, paulatim à rigore suo deficere, meliorem cultû, lautiorum cibum, vitiorum alimenta desiderare: vltima in choro, prima in conuiuio, puellarû fabulis interessè & in omnibus laxius se gerere cœpit. Pro huiusmodi leuitatibus dum eam sancta Dei priuatim inter se, publice coram omnibus argueret, sæpius obsecraret, increparet, nec illa, velut materteræ patrocinio aut familiaritate vanè confisa, emendaret quadam die, cum ipsa cum conuentu crucem (nam dies Dominicus erat) sequitur, Abbatissa defuit. Quam illa inquirens, & epulantem cum coæuis in conclauis reperiens, zelo pietatis armata, cum verbo correptionis dextram maxillam eius percussit: quæ quasi sigillum quoddam formam digitorum accepit, qua omni tempore vitæ suæ non caruit. De quo nimirum factò constat, quòd non tantum pro se, sed pro aliorum quoque emendatione hoc pertulit, ut huius rei visio alijs proficeret, & ad melioris vitæ studium à vitijs suis reuocaret.

Fortè & illud detractoribus fabulosum, & infidelibus ridiculû videbitur, quòd sanctitatem illius, quam gratia humilitatis ipsa homines latere voluit, elementa loquuntur. Denique cum postlectionem euangelij suo solenni more ad altare quippiam oblatura accederet, dextræ manû suæ chirotecâ detrahens, cum nullus, qui reciperet, adesset, à se reiecit: quam radius solis per fenestræ rimulas intrans suscepit, & tam diu quasi famulando sustinuit, donec illa facta oblatione rediens, eam reciperet. Tale etiam quiddam in veste beati Goaris aliquando diuina virtute ostensum fuisse legitur: qui dum à sede Rustici Treuerensis pontificis despicitur, à summa maiestate per maioris luminaris famulatum honoratur. Omnium itaque capax erat meritorum, quæ iudicem cunctarum meruit habere virtutû. Quindecim in sancto proposito superuixit annos, tam humilitatis gratia quàm pro religionis reuerentia, omnibus admiranda.

Tandem pro nimia ciborum abstinentia, orationis & vigiliarum incredibili perseverantia cœpit corpore languescere, & ingrauescente morbo paulatim deficere: sed dum membra dolore contraherentur exterius, tamè spiritu (quia laus Dei semper in ore eius) confortabatur interius. Vocabat sanctos angelos, quorû hic vita, illic nunc confortio fruitur. Apostolos & confessores, quorum fidem semper & confessionem tenuit, interpellabat. Virginum Christi in suo exitu inuitabat chorû, quarum æmulatione in carne dum præter carnem viueret, immaculatum Christo consecraverat torum: omnium Deo famulantium sibi adesse, sibi occurrere orabat auxilium. Verè, quod scriptum est, Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum: in obitu tantæ virginis vidimus comprobatum. Necdum spiritum exhalauerat, necdum Christo debitam reddiderat vitam, & iam fama volans tanti prænuncia luctûs, non tantum sacratas virgines aut diuersi ordinis viros, sed & totius vrbs populos ad exequias congregabat. Sonabant psalmi, & totam domum, ubi sacrum corpusculum in medio super illo nobili suo cilio compositum iacebat, in sublime resonans litania pro exeunte anima quatiebat. Interim ex more regales tanquam Imperatrici, non ut pauperculæ debentur forori, parantur exequiæ: aurea feretro obtendenda proferuntur velamina: cum illa psalentes vultus, quos antè, ut sponso veniente, lætos videres, ad os retorquerè, manu annuere: Amictus iste, ait, non est meus: auferre hinc. Ornatus hic, alienus est: istis terreno sponso, & his cælesti sum copulata. nuda de vrero matris meæ egressa sum, nuda reuertar illuc. his miseræ carnis vilem materiam inuoluitè, & corpus meum

Optimè
instituit
Abbatissam
suae neptem.

Honores
mutat mo-
res.

S. Chune-
gundis ca-
dit dissolu-
tam abba-
tissam.

15. annis vi-
xit in mo-
nasterio.

Rom. 8.

Non, vult
ut impera-
trix, sed ut
sanctimo-
nialis sepe
iuxta liri.

Moritur. iuxta tumulum fratris mei ac domini Henrici Imperatoris, quem me vocantem videns, carnis sarcina abiecta, ad suum animam revolauit authorem, & in antiquam possessionem diu peregrinata conscendit, terris matrem communem se amisisse flentibus, caelis autem conciuem in suum consortium se suscepisse gaudentibus.

Triduanæ exequiæ. Ita demum sacro illo corpore, feretro supposito, nobilium ordine praecunte, multis hinc inde confluentibus turmis, cum illo sibi semper familiarissimo pauperum coetubernio ad locum praedestinatum sepulturae felices reliquiae vsque delatae sunt. Tum vero relictas vrbes, vacua tura, desolatas ciuitates, vndiq; concurrere populos videres, matres paruulos suos in brachijs gestantes, infirmos in grabatis iacentes, sanitatis gratiam sperare, felicem se credere, si cui aut feretro iungi, aut ab ipso contigisset obumbrari. Tandem in ecclesiam B. Petri corpus non sine labore deportatum, triduanas ibi, meritis suis ac beneficijs condignas, habuit exequias: filij, quos ipsa illuc in Christo aggregauerat, de matris pace iam securi, pro se autem solliciti, incessanter psallebant, dum eam sibi ad horam subtractam, sine timore amissionis in spe perpetuae orationis recepisse plaudebant, mater de caelo filiorum prospectans affectum gaudebat. Ita velatum corpus sacrum sacris vestibus, diademate Christi supposito, suo loculo in dextro latere, sicut haecenus veneratur, repositum est.

Math. 9. Ecclesia, mater & filia Christi. O felix Bambergensis ecclesia, recepisti thesaurum, quem amiseras: proca & maledica lingua detractorum, occultorum testimonio confutata est: virginitas eius, rebus approbata: sanctitas clarescentibus signis testata videtur per Christum Dominum nostrum, Christianae religioni proficiens Ecclesia fidelis, quae in Euangelio, voce Domini testante, Dei mater & filia per gratiam nominatur: mater, quia sanctae operationis exemplo filios Domino generat: filia, quia virginis filio, pro salute mundi incarnato, eruditione sanctorum patrum quotidie generatur: salutem missam a Domino, caelestis archiatri effectibus medicinae plenam, iam corporis auribus animaduertat. Mundanae machinae conditor humano generi, per inobedientiam lapsa, condolens, ut aeternae vitae fructus facientem nouam plantationem, scilicet primitiua in Ecclesiam, infereret, patriarchas & prophetas in mundum mittere dignatus est. Qui creditu sibi officium, quinque corporis sensibus, sextoque, qui est spiritus prophetiae, mysterium incarnationis Christi, & omnia, quae de ipso annuncianda erant, praedicantes, alij asperitate vitae, alij diuersis poenarum mortibus, ipsi quem prophetabant, famulatum suum fideliter impleuerunt. Horum limes Christus, aeterni patris consilio pro liberandis hominibus de intemeratae virginis utero processit: ut iam inchoatae plantationi, missis per orbem Apostolis, atque de suo corpore fuso cruore fabricatam, nouellam superedificaret Ecclesiam, quae sanctae Trinitatis fide imbuta, & mundata baptismi gratia, martyres, confessores & infirmi sexus virgines, animo tamen constantes, primitias obtulit. Inter quas B. Chunegundis, flos Bambergensis ecclesiae, cum S. Henrico, qui Romanorum imperium tenuit, sub coniugij specie immortalis sponso castae virginitatis honore deseruiuit. Vnde iam eius sanctitatis merita per orbem manifesta declaratione apparent: quia in loco, vbi sanctum eius corpus quiescit, infirmi, quacunq; laborantes aegritudine, sanitatem recipiunt.

Miracula ad sepulcrum S. Chunegundis. Vt autem ad omnia testes cautissimi sumus, veritatis amatoribus, aetati nostrae succedentibus, de his, quae scribimus, cutiosè indagantibus, scilicet quo tempore operam curationum praefatae Imperatricis initium habuerint, largiente Domino, prout possumus, volumus explicare: Anno incarnationis Domini 1189. Indictione secunda, Tremonie tertio decimo Bambergensis ecclesiae episcopo, quarto sui pontificatus anno, ad vincula S. Petri, ne de sanctitate praedictae virginis ambigeremus, signorum experientia certificati sumus. Nam dum solito more populus ad praedictum locum orationum & vigiliarum causa conuenisset, affuit etiam quidam daemoniacus: qui nec pietate agnoscebat, nec scelus abhorrens, filium suum igne cremauerat. Hic duris funibus adstrictus, ad sepulcrum S. Chunegundis ita mansuescere coepit, ut furiali morbo absolutus, Deum omnipotentem laudaret: ei que, cuius patrocinantis meritis hoc accidisse cognouit, eum cetera, quae praesens extiterat, debitas laudes declamaret. Igitur dum haec cum solennitate chori & populi deuotione agerentur, quidam contractus in suburbio, de hospitali sancti Aegidij adductus, sanitatem postulabat: & misericorditer exauditus, quod precabatur obtinuit. Dum signorum fama totum Bambergensem locum resperisset, contractus de domo Conradi Praepositi maioris ecclesiae, sanitatem affectans, & quantum natura in mem-

Item contractus.

in membris eius oberrasset, tamen prout velocius potuit reptans, sepulcro venerabili se ingessit, ubi à Domino salutem optatam inuenit. Audiens hæc etiam contractus de domo Othonis, in eadem ecclesia canonici, venit quantocyus ad locum sepulcri, sperans sibi ex beneficio gratia, sicut cæteris, subueniri: cui sine mora subuentum esse, in Christo testamur.

VITA PETRI ABBATIS CAVENSIS, EDITA A MONASTERIUM S. TRINITATIS À CAUA SIVE CAUENSE, EST PROPE NEAPOLIM.
 QVODAM EIVS AEQUALI, QVI SE TESTATUR SCRIPSISSE ea, quæ ab antiquis eius monasterij senibus perceperit. Obijt hic Abbas anno Christi 1137. Nondum comperi, vtrum in Sanctos relatus sit. Numerum capitum nos ad marginem annotauimus.

Auense cœnobium vt apertè claresceret quia profectus sui incrementa ex diuina dispositione meruisset, hoc omnipotens Deus per viros venerabiles semper rexit, atque ad eiusdem administrationem accedere pastores reprobos non permisit. Nam reuerendissimo valdè viro Alferio virum æquè venerabilem Leonem substituit: huic autem Petrum subrogauit, qui patres eximios sanctitate redderet, lucro superaret. Sed quia illorum quædam de virtutibus atque vita descripsimus, ordo exigit, vt ea etiam, quæ de hoc venerabili patre sunt nobis dicta, narremus. Illi quidem, beati Eliæ typo, desideriorum igneo curru cælum penetrare meruerunt: iste dum ascendentes obseruare ardentè studuit, habere illorum spiritum duplicem meruit: videlicet † cælestia fortiter amans, mirabiliter terrena disponens, cælum diues intraret. Illi quidem rebus pauperes, virtutibus diuites, ad æterna gaudia peruenerunt: hic & laborum suorū meritis diues fuit, & velut alter Ioseph, mundi huius diuitias ad Domini sui seruitium sapienter traxit.

Fuit autem Salernitanus genere, viri venerabilis Alferij nepos carne, hæres consuetudine: ex qua nimirum sibi consuetudine accidit, vt adolescens illius conuersationem memoraret, atque hanc totis affectibus imitari satageret. Ad virum itaque venerabilem Abbatem Leonem veniens, sanctæ conuersationis habitū suscepit: mox autem religiosæ vitæ studium tam feruenter arripuit, vt rigoris proposito antiquis etiam patribus æquari videretur. Nam tantæ abstinentiæ fuisse dicitur, vt quinque aut sex panum refectio, toto sanctæ Quadragesimæ tempore contentus esse videretur. Sed & remotioris vitæ studium gerens, eiusdem sanctæ Quadragesimæ dies in monte sancti Eliæ, qui Cauensi monasterio altius præeminet, obseruare consueuerat: vt tanto se arctius diuinæ contemplationi infereret, quanto eum ab hominum confortio vastior solitudo separaret. Vbi etiam oratorium sancti Eliæ, & cellulam sibi postea ædificari fecit, & magna æterna vitæ gaudia magnis illic laboribus sæpè comparauit.

Per idem tempus, cum cœnobij Cluniacensis religionem celebrem comperisset, odore tantæ famæ illectus, quanquam longè positus, illius congregationis ordinem æmulari ardentè cœpit. Assumptis ergò secum quibusdam de monasterio fratribus, cum iam nauigio Genuam venisset, census ferè omnis Dei pauperibus defecit. Cumq; in eodem defectu sumptuum, spes etiam itineris deficere cœpisset, pius adolescens in orationem se prostravit, vt sibi omnipotens Deus dignaretur tribuere, vnde id, quod eiusdem amore cœperat, consummare potuisset. Cumque ab oratione surgeret, & per oram maris deambulet, aureum anulum inuenit, cuius precium ad totius vitæ sumptus sufficiens habuit. Cluniacum ergò perueniens, à viro venerabili Hugone Abbate mira charitate susceptus est, vel quia adolescens magnæ religionis ardore flagrabat, vel quia æmulandæ perfectionis causa de tam longinquis Italiæ partibus venerat. Seniores autem monasterij Abbati suggerebant, vt eum in puerorum schola ponere erudiendum debuisset: quibus pater monasterij magnæ discretionis verba respondit, dicens: Hic nisi magna deuotione ferueret, tam lōgè trahi opinione religionis nequaquam posset. Virile ergò opus deuotionis à debilitate eū assumpsit ætatis. Ex illo autem iam die receptus in conuentu fratrum, tanta obedientiæ virtute enituit, vt septem simul, sicut alij dicunt: vt alij verò asserunt, plura diuersarum officinarum ministeria strenuè & honestè perficeret.

F

Et quia